

DOSTOPNI PROSTORI ZA VSE – IZBOLJŠANJE DOSTOPNOSTI TURIZMA ZA INVALIDE V SREDNJI EVROPI

Blaž Barborič, Maja Baloh

Geodetski inštitut Slovenije

blaz.barboric@gis.si, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3024-2460>

maja.baloh@gis.si, ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-5811-0513>

DOI: https://doi.org/10.3986/9789610508885_08

UDK: 338.48-2-056.26(4-191.2)

IZVLEČEK

Dostopni prostori za vse – izboljšanje dostopnosti turizma za invalide v srednji Evropi

Dostopni turizem za invalide lahko pomembno prispeva k preobrazbi območij, zlasti podeželja, kjer ni prisotnega množičnega turizma. Razvoj dostopnega turizma za invalide ogroža pomanjkanje vključujočega prostorskega načrtovanja, ki upošteva potrebe invalidov za varno in samostojno gibanje in potovanje, še posebej v podeželskih regijah s pomanjkanjem storitev. Projekt programa sodelovanja Srednja Evropa, CE-Spaces4All, se ukvarja z izzivi, kot so pomanjkanje ozaveščenosti in sodelovanja ter potreba po standardiziranih podatkih in storitvah za boljšo dostopnost invalidov do turističnih lokacij. V ta namen smo v projektu na treh obmejnih pilotnih območjih zajeli podatke o dostopnih turističnih objektih, poteh in ovirah na poti ter razvili spletni pregledovalnik dostopnosti, kjer poleg podatkov o dostopnosti prikazujemo tudi oceno dostopnosti za posamezen podatkovni sloj.

KLJUČNE BESEDE

dostopni turizem, podeželska območja, prostorsko načrtovanje, invalidnost, geografski informacijski sistem, participacija

ABSTRACT

Accessible spaces for all – improving accessibility of tourism for persons with disabilities in Central Europe

Accessible tourism for persons with disabilities can make an important contribution to the transformation of areas, especially rural areas, where mass tourism is not present. The development of accessible tourism for persons with disabilities is undermined by the lack of inclusive spatial planning that takes into account the needs of persons with disabilities to move and travel independently, especially in rural and underserved regions. The Central Europe Cooperation Programme project, CE-Spaces4All, addresses challenges such as lack of awareness and participation, and the need for standardised data and services to improve accessibility of tourist sites for persons with disabilities. To this end, the project has developed an online web accessibility viewer in three pilot areas, where, in addition to accessibility data, we also display the accessibility assessment for each data layer.

KEY WORDS

accessible tourism, rural areas, spatial planning, disabilities, geographic information system, participation

1 Uvod

Učinkovito upravljanje prostora ima ključno vlogo pri ustvarjanju priložnosti za dostopni turizem s premišljenim odpravljanjem ovir. Projekt *CE-Spaces4All* obravnava ključne ovire za invalide: pomanjkanje ozaveščenosti dostopnega turizma, zmogljivosti in sodelovanja medsektorskih zainteresiranih strani na več ravneh za teritorialno načrtovanje dostopnega turizma za invalide, pomanjkanje vključenosti invalidov, pomanjkanje standardiziranih podatkov za načrtovanje dostopnosti na podlagi dokazov, pomanjkanje ustreznih storitev za invalide za samostojna turistična potovanja.

Javni organi, turistični sektor in invalidi iz sedmih držav: Slovenije, Hrvaške, Madžarske, Avstrije, Češke, Poljske in Belgije, sodelujejo v treh obmejnih pilotnih območjih Srednje Evrope, in sicer na obmejnem pilotnem območju Slovenije, Hrvaške in Madžarske (1), Avstrije in Češke (2) ter Poljske (3). Projektne aktivnosti se izvajajo participativno, s sodelovanjem javnih ustanov, odločevalcev, deležnikov s področja turizma in invalidov s ciljem izboljšanja pogojev za razvoj dostopnega turizma.

Podatke o ovirah v prostoru za dostopnost do turističnih območij za gibalno ovirane osebe, slepe in slabovidne ter gluhe in naglušne prikazujemo v spletnem pregledovalniku dostopnosti, ki je z vizualizacijo ovir pomemben pripomoček tudi za načrtovalce politik. Rezultat njegove uporabe v obmejnih pilotnih območjih bo katalog ovir. To bo osnova za razvoj storitev in orodij za podporo pri samostojnem potovanju invalidov, kot so zemljevidi dostopnosti in potovalni načrti, kot tudi za pripravo akcijskih načrtov za dolgoročno teritorialno sodelovanje na področju izboljšanja dostopnosti v treh obmejnih pilotnih območjih. Izboljšano sodelovanje zainteresiranih strani bo posledično vodilo k učinkovitejšemu upravljanju politik in teritorialnega načrtovanja v okviru dostopnega turizma, pa tudi k boljšemu javnemu upravljanju.

Cilj tega prispevka je predstaviti uvodne aktivnosti za izboljšanje dostopnosti invalidov s poudarkom na metodološkem pristopu, in sicer (1) določitev območja zajema podatkov in izbranih turističnih ponudnikov, (2) zajem podatkov (na terenu z invalidi) in (3) priprava spletnega pregledovalnika dostopnosti. Aktivnosti potekajo v treh pilotnih območjih in znotraj teh v petih območjih zajema podatkov.

2 Metode dela

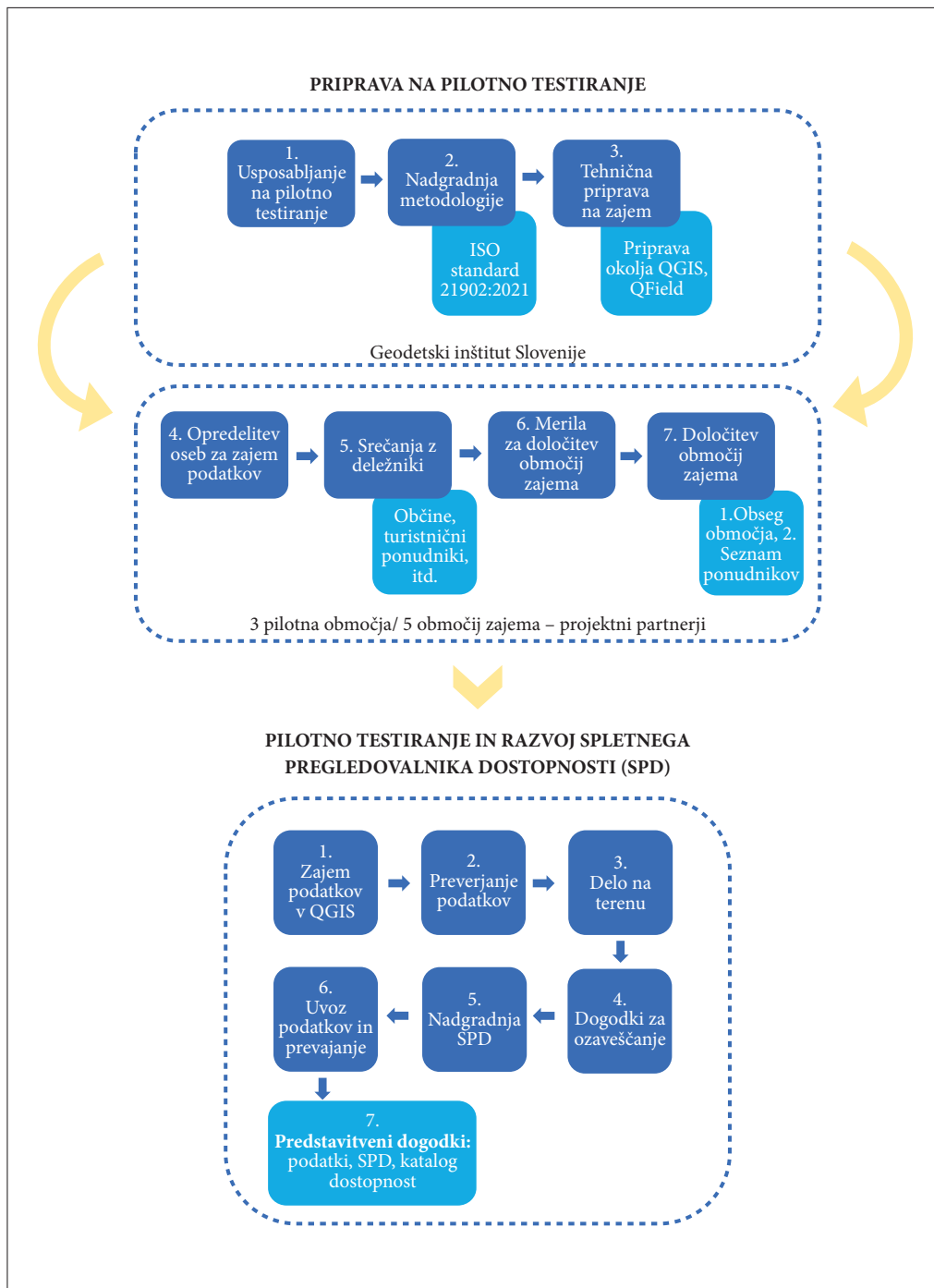
Pri izvajanju projekta sledimo načelom vključujočega pristopa – dostopnost prostora za vse (Stafford, Vanik in Bates 2022). Sprejemanje načel vključujočega oblikovanja zagotavlja, da so prostor in izdelki dostopni najširšemu krogu posameznikov. Invalidi so vključeni v proces načrtovanja, zbiranja in evalvacije podatkov s ciljem doseganja bolj vključujoče in enakopravne družbe, kjer koristi enim ciljnim skupinam ne izključujejo ostalih ciljnih skupin. Na projektni ravni spodbujamo zbiranje podatkov za tri ranljive skupine: slepe in slabovidne osebe, gibalno ovirane osebe ter gluhe in naglušne osebe, vendar izbor vseh ciljnih skupin ni obvezen. V Sloveniji so bili podatki zbrani za vse tri ranljive skupine.

Metode dela za izboljšanje dostopnosti invalidov do turističnih območij smo razdelili v dve fazi (slika 1).

Prva faza, imenovana »Priprava na pilotno testiranje«, je sestavljena iz dveh delov, ki se izvajata sočasno. Prvi del (1.–3. korak) vključuje splošno tehnično pripravo za način zajemanja podatkov, razvoj metodologije in izobraževalna usposabljanja za projektne partnerje. Ta del je pripravil Geodetski inštitut Slovenije s sodelovanjem vseh partnerjev.

Drugi del (koraki 4–7) vključuje delo, ki so ga pripravili projektne partnerji z namenom opredelitve območij zajema podatkov in turističnih ponudnikov. Projekt vključuje 3 obmejna pilotna območja oziroma 5 območij zajema – eno območje v vsaki obmejni državi – skupaj z opredelitvijo obsega zajema, določitvijo ekipe in dejavnosti ozaveščanja na pilotnih območjih.

Območje zajema za vsako državo je izbrano glede na interese turističnih ponudnikov, podporo, potrebe in upoštevanje občin, invalidskih organizacij in turističnih organizacij ter opredeljena merila za obseg območij zajema. Izbrana območja zajema lahko vključujejo dostopne, potencialno dostopne in nedostopne lokacije.

Slika 1: Prikaz procesa za izboljšanje dostopnosti invalidov do turističnih območij.

Druga faza je namenjena pilotnemu testiranju in razvoju spletnega pregledovalnika dostopnosti, ki vključuje zajem podatkov v QGIS, preveritev podatkov, zbiranje in preverjanje podatkov na terenu, vzpostavitev spletnega pregledovalnika in izvedbi dogodkov za ozaveščanje.

Posamezni koraki obeh faz so podrobneje predstavljeni v nadaljevanju.

3 Faza 1: Priprava na pilotno testiranje

3.1 Usposabljanje za pilotno testiranje

Pred začetkom zajema podatkov je bilo potrebno projektne partnerje usposobiti za delo s programsko opremo QGIS (Medmrežje 1), ki je bila uporabljena za pripravo podatkov v pisarni in odprtokodno aplikacijo GIS QField (Medmrežje 2), ki se je uporabljala za zajemanje podatkov na terenu. Izvedena so bila tri usposabljanja po pilotnih območjih za predstavitev tehnologije ter razpravo o metodologiji in predlaganih območjih zajema podatkov v Murski Soboti (Slovenija), Znojmu (Češka) in v mestu Rzeszow (Poljska).

3.2 Nadgradnja metodologije za zajem podatkov za izboljšanje dostopnosti invalidov

Temeljni vsebinski korak je bila opredelitev metodologije za zajem podatkov za izboljšanje dostopnosti invalidov. Metodologija je bila oblikovana na podlagi podobnega slovenskega projekta Omogočanje multimodalne mobilnosti oseb z različnimi oviranostmi (Medmrežje 3), ki poteka že več let, vendar jo je bilo potrebno prilagoditi in nadgraditi v kontekstu turizma in vključujočega okolja. Cilj posodobljene metodologije je zagotoviti digitaliziran postopek zajema podatkov, preverjanja zajetih podatkov na terenu in uporabe podatkov.

Izvedenih je bilo več sestankov s projektnimi partnerji, v okviru katerih se je metodologijo izpopolnilo. Posodobljena metodologija je temeljila na mednarodnem standardu ISO 21902:2021 Turizem in z njim povezane storitve – Dostopni turizem za vse – Zahteve in priporočila (Medmrežje 4).

V nadgradnji metodologije smo izvedli spremembe pri zajemu objektov namenjenih turističnim dejavnostim. Te vključujejo hotele, apartmaje, kampe, restavracije, turistične informacijske centre in kulturne ustanove, kot so muzeji, galerije, gledališča ter javna stranišča. Zajemali smo obsežen spekter atributov, ki so razporejeni po več sklopih in omogočajo podrobnejši opis dostopnosti posameznega objekta. V preglednici 1 so predstavljeni podatkovni sloji in atributi, pri katerih smo naredili največ sprememb.

Prav tako se je izboljšala metodologijo zajema posameznih poti. Poleg pločnikov, poti brez pločnikov, prehodov za pešce in kolesarskih stez smo dodali še poti, ki se pojavljajo v naravnem okolju, vključno z utrjenimi potmi ter brezpotji v naravi. Pri sloju 'Interesne točke' se zbirajo tudi informacije o razglednih točkah in informacijskih tablah, kar uporabnikom omogoča bolj celovito informiranost o znamenitostih in dostopnosti do interesnih točk.

3.3 Tehnične priprave za zajem podatkov

Priprave so obsegale naslednje korake:

- 1 Opredelitev tehnične opreme (minimalne zahteve – osebni računalnik z velikim zaslonom, mobilni telefon z velikim zaslonom) za zajem podatkov.
- 2 Priprava QGIS projekta za projektne partnerje (Medmrežje 2) z izdelanimi prostorskimi sloji, atributi, itd.
- 3 Priprava videoposnetkov priprave podatkov v QGIS.

- 4 Navodila za delo v *QField* (Medmrežje 3) in njegovo povezavo s programom *QGIS* (vnos atributov, objektov in prenos podatkov).
- 5 Navodila za delo na terenu.

3.4 Opredelitev oseb za zajem podatkov in ranljivih skupin

Člani posameznih skupin za zajem podatkov so projektni partnerji, pridruženi partnerji in zunanji sodelavci. Ekipa vključuje GIS strokovnjake in invalide, ki so na terenu zajemali dostopne poti, objekte in ovire.

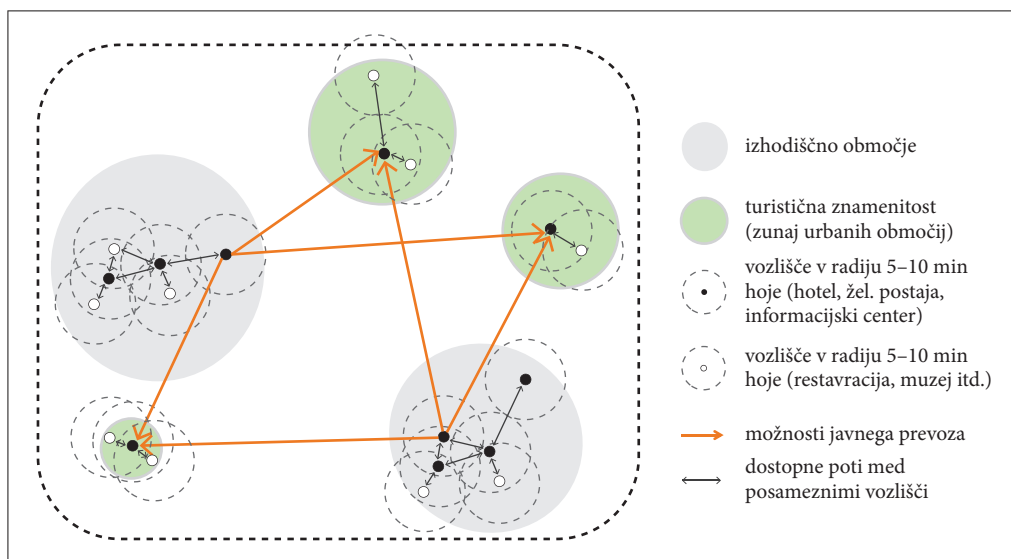
3.5 Izvedba srečanj z lokalnimi deležniki

Srečanja z lokalnimi deležniki (turističnimi ponudniki, občinami, regijami, invalidskimi organizacijami, turističnimi organizacijami itd.) so bistvenega pomena za zagotavljanje povratnih informacij o projektu ter pridobivanje prispevkov deležnikov. Vključevanje različnih deležnikov na začetku procesa je koristno za izboljšanje odločanja, prepoznavanje različnih pogledov ter krepitev zaupanja, podpore in sodelovanja.

Srečanja so bistvena tudi za pridobivanje informacij o možnem sodelovanju v okviru projekta (skupno oblikovanje izdelkov) in za pridobitev informacij o dostopnosti območja. Projekt je predvidel raznolike pristope za izvedbo srečanj, vključno s formalnimi predstavitvami projekta, neformalnimi obiski na terenu ali spletnimi srečanji.

3.6 Merila za določitev območij zajema podatkov

Pri zajemanju podatkov standardizirana merila zagotavljajo, da so podatki iz različnih virov in držav združljivi, da jih je med seboj mogoče primerjati. Definirana merila imajo v projektu pomembno vlogo pri opredelitvi številčnosti vseh zajetih podatkov, opredeljenih v metodologiji zajema in obsežnosti območja zajema (slika 2).

Slika 2: Shematski prikaz določitve območij zajema.

Preglednica 1: Primerjava atributov metodologij za zajem podatkov za izboljšanje dostopnosti invalidov.

metodologija »omogočanje multimodalne mobilnosti oseb z različnimi oviranostmi«		metodologija »Spaces for All«	
ime sloja: objekti		ime sloja: turistični objekti	
osnovne informacije o objektu		osnovne informacije o objektu	
<i>naziv atributa</i>	<i>vrednost</i>	<i>naziv atributa</i>	<i>vrednost</i>
dejanska raba opis* prevzeto iz registra nep.	<ul style="list-style-type: none"> • oskrbovano stanovanje • bivalne enote (domovi za starejše) • poslovni prostor javne uprave • trgovski del stavbe • bencinski servis • del stavbe za potniški promet • del stavbe za kulturo in razvedrilo • muzej in knjižnica • del stavbe za izobraževanje in znanstveno raziskovalno delo • del stavbe za zdravstveno oskrbo • športna dvorana • del stavbe za opravljanje verskih obredov • del stavbe za pokopališko dejavnost • skupne sanitarije • šola, vrtec • bolnica, zdravstveni dom • del stavbe za pastoralno dejavnost • zdravilišče • banka, pošta, zavarovalnica • konferenčna ali kongresna dvorana • trgovski del stavbe na bencinskih servisih 	tip	<ul style="list-style-type: none"> • namestitev • restavracija • turistični info center • kulturna ustanova • sanitarije • drugo
podatki o dostopnosti vhoda		podatki o dostopnosti vhoda	
<i>naziv atributa</i>	<i>vrednost</i>	<i>naziv atributa</i>	<i>vrednost</i>
• omogočen dostop do vsaj enega vhoda		• dostopnost vhoda	

<i>naziv atributa</i>	<i>vrednost</i>	<i>naziv atributa</i>	<i>vrednost</i>
		<ul style="list-style-type: none"> • vrsta dostopa do vhoda 	<ul style="list-style-type: none"> • v istem nivoju • klančina • dvizna ploščad • dvigalo na stopnicah • dvizni sedež
		fotografija vhoda	
sanitarije		sanitarije	
<i>naziv atributa</i>	<i>vrednost</i>	<i>naziv atributa</i>	<i>vrednost</i>
<ul style="list-style-type: none"> • označbe javnih sanitarij • evro ključavnica • 24-urna dostopnost 		<ul style="list-style-type: none"> • evro ključavnica • odpiralni čas stranišča • širina straniščnih vrat • oprijemala (fiksna in/ ali zložljivo) • prostor za kolena pod umivalnikom • opomba • fotografija stranišča 	
/		soba	
<i>naziv atributa</i>	<i>vrednost</i>	<i>naziv atributa</i>	<i>vrednost</i>
		<ul style="list-style-type: none"> • dostopna soba • dostopen balkon • fotografija sobe 	
/		kopalnica v sobi	
<i>naziv atributa</i>	<i>vrednost</i>	<i>naziv atributa</i>	<i>vrednost</i>
		<ul style="list-style-type: none"> • dostop z invalidskim vozičkom do stranišč – prostor za manevriranje • širina straniščnih vrat • oprijemala (fiksna in/ ali zložljivo) • prostor za kolena pod umivalnikom • zložljivi sedež v tuš kadi • fotografija kopalnice 	
/		repcija / info pult	
<i>naziv atributa</i>	<i>vrednost</i>	<i>naziv atributa</i>	<i>vrednost</i>
		<ul style="list-style-type: none"> • dostopen recepcijski pult • fotografija recepcije 	
/		jedilnica	
<i>naziv atributa</i>	<i>vrednost</i>	<i>naziv atributa</i>	<i>vrednost</i>
		<ul style="list-style-type: none"> • dostopen prostor jedilnica • fotografija jedilnice 	

Merila za opredelitev obsega izhodiščnih območij in interesnih točk (turističnih znamenitosti) so bila v projektu naslednja:

- 1 Izbira 2–3 večjih urbanih območij v pilotni regiji, po možnosti z dostopnim javnim prevozom (železnica) – izhodiščna območja.
- 2 Izbira 5–7 vozlišč znotraj izhodiščnih območij, kot so nastanitveni objekti, gostinski objekti, turistični informacijski centri, muzeji, itd. v okolici železniške postaje ali dostopnega hotela).
- 3 Preverjanje dostopnosti javnega prevoza med urbanih območji na podlagi linij javnega prevoza.
- 4 Izbira 3–6 turističnih znamenitosti zunaj urbanih območij. Zaželeno je vključenost tudi naravnih znamenitosti.

3.7 Določitev območij zajema

Projektne partnerji so v vsaki državi določili izhodiščna območja, in turistične znamenitosti znotraj posameznih pilotnih obmejnih območij ter pri tem upoštevali interese lokalnih turističnih ponudnikov (1), potrebe lokalnih skupnosti (2) in definirana projektna merila za opredelitev obsega območja zajema. Vsaka projektna skupina je pripravila procesni načrt za zajem za svoje območje. Na slovenskem obmejnem območju sta bili za izhodiščno območje izbrani Murska Sobota in Moravske toplice, ki razpolagata z bolj dostopnostim javnim prevozom in več nastanitvenimi možnostmi. Turistične znamenitosti zunaj urbanih središč so bila izbrana po pogovoru s turističnimi ponudniki, predstavniki lokalnih skupnosti in invalidskimi organizacijami, kot so jezera, doživljajski parki, razgledni stolpi, itd.

4 Faza 2: Pilotno testiranje in razvoj spletnega pregledovalnika dostopnosti

4.1 Zajem podatkov v QGIS

Na podlagi organiziranih usposabljanj o pripravi podatkov v vsaki pilotni regiji, so projektne partnerji pisarniško zbirali podatke v QGIS orodju z uporabo posnetkov *ESRI Imagery* (Medmrežje 5), *Google Street View* (Medmrežje 6) in *OpenStreetMap* (Medmrežje 7). Uporabljena metodologija zagotavlja kakovost, natančnost in doslednost podatkov v postopku zajema podatkov.

Podatki so bili zajeti za naslednje podatkovne sloje:

- turistični objekti (nastanitveni objekt, gostinski objekt, turistični informacijski center, kulturni objekt, javno stranišče, drugo),
- parkirišča,
- parkirna mesta za invalide,
- postaje in postajališča javnega prevoza (avtobusni/ železniški prevoz),
- druge zanimive točke (klopi / počivališče, razgledna točka, informacijska tabla),
- ovire,
- pešpoti,
- zvočni semaforji,
- talni taktilni vodilni sistem (TTVS).

4.2 Preverjanje podatkov

Po zajemu podatkov so bili podatki pregledani v pisarni. Preverilo se je topološko pravilnost zajema in atributno popolnost podatkov, predpisano z metodologijo zajema, kot tudi primerljivost podatkov z drugimi pilotnimi območji. V primeru dopolnitev so bila izvedena spletna srečanja s projektnimi partnerji.

4.3 Preverjanje in zbiranje podatkov na terenu

Podatki, zajeti v pisarni z *QGIS*, so bili naloženi v mobilno aplikacijo *QField* ter preverjeni na terenu z uporabo iste aplikacije (sliki 3 in 4) in z *OpenStreetMap* (Medmrežje 7) kot osnovnim zemljevidom. Dodani so bili tudi podatki, ki jih v pisarni ni bilo mogoče zajeti. Pri delu so bile uporabljene mobilne aplikacije za merjenje naklona ter analogni metri za preverjanje razdalj. Vse podatkovne objekte se je evidentiralo in fotografiralo.

5 Rezultati

5.1 Dogodki za ozaveščanje

Projektni partnerji so imeli na razpolago različne možnosti, kako pripraviti dogodke za lokalne deležnike za ozaveščanje dostopnosti.

V času pilotnega testiranja se lahko organizira dogodek za ozaveščanja oziroma javno zajemanje podatkov s povabljenimi deležniki (zaposleni na lokalnih občinah, člani lokalnih invalidskih organizacij, turistični ponudniki, itd.). Zainteresirani se lahko pridružijo pri delu poti v času pilotnega testiranja ali pa se z njimi med zajemom organizira terenski sestanek. Cilj tovrstne organizacije dogodkov je, da se deležnikom omogoči vpogled v proces zajemanja podatkov in da si ogledajo svoje lokalno

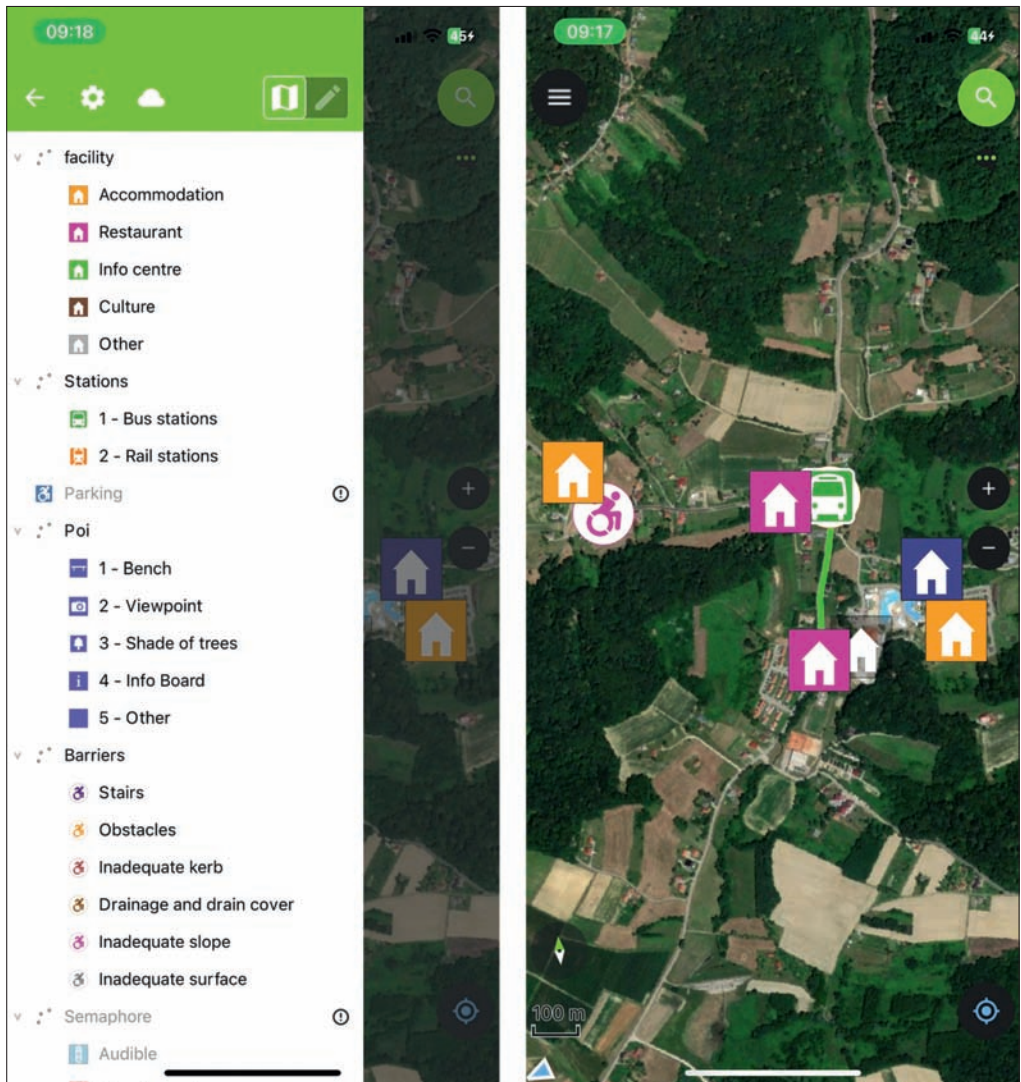

JANI DEMŠAR

Slika 3: Zajem podatkov na terenu z uporabo mobilne aplikacije *QField*.

območje z druge perspektive, skozi oči invalidov. Občine in turistični ponudniki pridobijo informacije o tem, kje imajo invalidi težave z dostopnostjo in kaj je mogoče izboljšati v njihovih objektih/prostorih. Prav tako so srečanja namenjena razpravam o prihodnjih načrtih za dostopnost in projektnim aktivnostim in možnostih sodelovanja v naslednjih fazah ter začetku skupnega sodelovanja za pripravo dostopnih izdelkov in storitev, ki bo rezultat drugega dela projekta.

Druga predlagana možnost je izvedba predstavitevnega dogodka po terenskem delu, kjer se predstavi rezultate pilotnega testiranja (ovire, objekte, itd.) lokalnim skupnostim, turističnemu sektorju, invalidom in invalidskim organizacijam.

Slika 4: Prikaz mobilne aplikacije QField za zajemanje in preverjanje podatkov na terenu.

5.2 Nadgradnja spletnega pregledovalnika dostopnosti

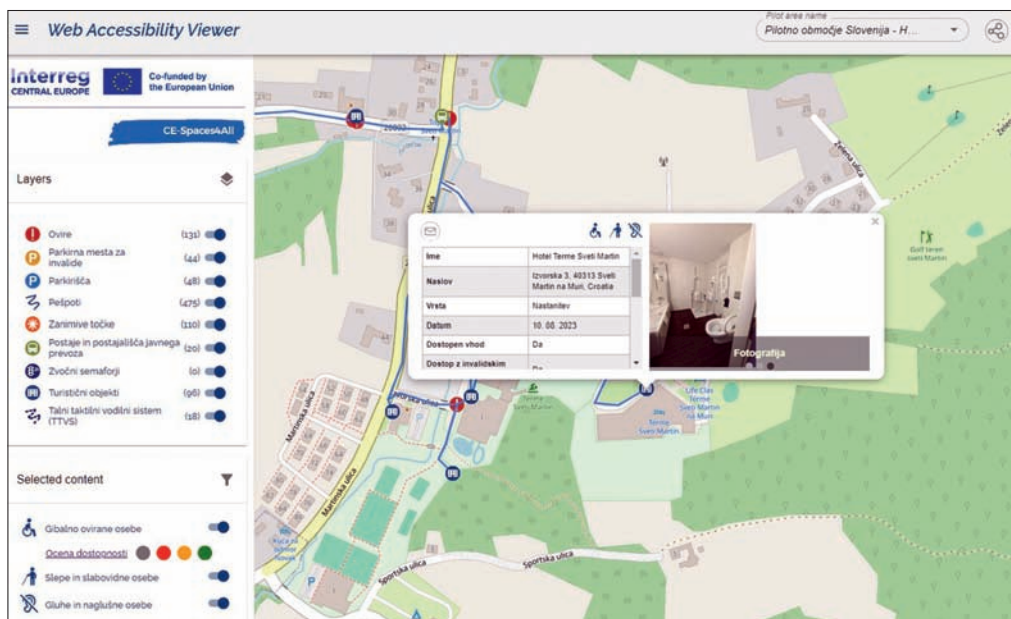
Geodetski inštitut Slovenije je nadgradil SPD (<https://spaces4all.gis.si/>), ki je bil v osnovi razvit v okviru slovenskega projekta Omogočanje multimodalne mobilnosti oseb z različnimi oviranostmi (Medmrežje 3). Nadgradnja je bila usmerjena za namen uporabe načrtovalcev politik in turističnega sektorja, za pregled dostopnih turističnih lokacij, objektov in ovir v pilotnih območjih ter za ocenjevanje turističnih objektov (slika 5). SPD uporabnikom omogoča brezplačno vizualizacijo in prenos prostorskih podatkov dostopnosti za tri ciljne skupine invalidov. Predstavlja s podatki podprto platformo za evidentiranje arhitektonskih, komunikacijskih in drugih ovir, za razvoj turističnih strategij in teritorialnega načrtovanja, za razvoj orodij in storitev za invalide. Z naborom podatkov v šestih evropskih državah omogoča primerjanje rezultatov in prikaz dobrih praks dostopnosti zunaj večjih urbanih središč na evropski ravni ter izmenjavo znanja.

Z vklopom in izklopom prostorskih slojev se na karti prikažejo točkovni in linijski objekti. Uporabnik lahko izbere tudi zeleno kartografsko podlago (*OpenStreetMap, ESRI Google Imagery*).

Ob izboru objekta na zemljevidu se prikaže tabela z atributi (točkovnimi ali tekstovnimi) in fotografije objekta. Prikazane so ciljne skupine, za katere se bili podatki zajeti, ter možnost komentiranja uporabnikov pod objektom, s poudarkom na izboljšanju participacije.

Pod dodatne vsebine je vključena ocena dostopnosti za osebe na invalidskih vozičkih za turistične objekte in postaje javnega prevoza, ki vključuje štiri kategorije: ni dostopno za invalidske vozičke, delno dostopno za invalidske vozičke, popolnoma dostopno za invalidske vozičke ter dostopnosti ni mogoče oceniti.

Zajeti podatki projektnih partnerjev si bili v obliki shapefile (SHP) datotek uvoženi v podatkovno bazo projekta, ki je osnova SPD. V bazi so bili podatki ponovno urejeni in strukturirani v celoto. SPD je pripravljen v sedmih evropskih jezikih, zato so projektni partnerji poskrbeli za tekstovne prevode, atributivne podatke in specifične opombe objektov pa so urejali v administrativnem načinu SPD, ki je bil razvit posebej za namen urejanja podatkov.

Slika 5: Prikaz SPD in njegovih funkcionalnosti.

6 Sklep

Projekt *CE-Spaces4All* je pomemben korak k izboljšanju dostopnosti turizma za invalide v Srednji Evropi. S svojim celostnim pristopom, ki združuje javne organe, turistične organizacije in invalide, je projekt uspel identificirati ključne deležnike in ovire ter razviti metodologijo za njihovo odpravo.

Namen projekta je zagotoviti, da so turistična območja v regiji dostopna in vključujoča za vse. Z usposabljanji, razvojem metodologije in terenskim delom smo uspeli zbrati pomembne podatke o dostopnosti in ovirah ter jih vključiti v SPD. V obdobju enega leta nameravamo zbrane podatke ponovno pregledati na terenu in jih po potrebi dopolniti. Podatke posameznih držav bomo primerjali z vidika dostopnosti in izpostavili primere dobrih praks. Trenutni rezultati so osnova za razvoj dostopnih storitev v pilotnih območjih in nadaljnjo pripravo akcijskih načrtov za izboljšanje dostopnosti turizma, pri čemer je poudarjeno sodelovanje z lokalnimi deležniki kot ključnim dejavnikom za trajnostni uspeh projekta. Le skupno delo lahko zagotovi trajne spremembe in izboljša dostopnost turističnih destinacij.

V prihodnosti je potrebno nadaljevati z aktivnostmi za izboljšanje dostopnosti in vključevanjem invalidov v turizem že v fazi načrtovanja ter nadaljevati z ozaveščanjem o priložnostih dostopnega turizma. To bo omogočilo ne le enakopravno uživanje turističnih doživetij za vse, ampak tudi prispevalo k socialni koheziji in razvoju regije kot celote.

7 Viri in literatura

Medmrežje 1: <https://qgis.org/> (22. 2. 2024).

Medmrežje 2: <https://qfield.org/> (22. 2. 2024).

Medmrežje 3: <https://www.dostopnost-prostora.si/> (22. 2. 2024).

Medmrežje 4: <https://www.iso.org/standard/72126.html> (22. 2. 2024).

Medmrežje 5: <https://www.arcgis.com/home/item.html?id=10df2279f9684e4a9f6a7f08febac2a9> (22.2.2024).

Medmrežje 6: <https://www.google.com/streetview/> (22. 2. 2024).

Medmrežje 7: <https://www.openstreetmap.org/> (22. 2. 2024).

Renar, R., Demšar, J., Lovrič, M., Janežič, M., Žnidaršič, H. 2022: Omogočanje multimodalne mobilnosti oseb z različnimi oviranostmi. Končno poročilo. Geodetski inštitut Slovenije. Ljubljana.

Stafford, L., Vanik, L. in Bates, L. K. 2022: Disability Justice and Urban Planning. *Planning Theory & Practice* 23-1: 101–142. DOI: <https://doi.org/10.1080/14649357.2022.2035545>